

temple. Un cop li fou concedida, la pecadora esdevingué penitent. Aleshores, fent cas d'una veu que li prometia que, si travessava el Jordà, trobaria un solaç òptim, s'endinsà en el desert, on passà 47 anys de vida nòmada i solitària. El vestit que duia se li va desfer gradualment, restant del tot exposada a les dures inclemències de les fredors hivernals i les ardors estiuenques. La serenitat anímica li arribà després d'haver passat durant 17 anys «carnals temptacions e moltes males cogitacions». El monjo se l'escoltava embadalit, interrompent el relat amb fervents preguntes sobre detalls. Un cop ella conclougué l'exposició, «lo sant hom se gità en terra e beneí Déu». Aleshores Maria li pregà que el Dijous Sant de l'any vinent tornés i li duqués l'eucaristia. Tot seguit desaparegué endinsant-se pel desert, deixant-lo agenollat, adorant el sòl marcat per les petges dels seus peus (3720C).

Transcorregut l'any, el monjo, amb el pa i vi consagrats,

esperava ple de neguit i assegut a la vora del riu l'aparició de la dona delejada. Ella s'hi acostà, rebé la comunió i li demanà que el cap de l'any tornés al lloc de la primera trobada. I així fou, el monjo tornà altra vegada al desert girant els ulls en totes direccions, «com un caçador enfervorít que persegueix un animal encisador» (3724A). Arribat al lloc, trobà la santa morta amb el rostre adreçat a llevant. El monjo es llançà tot seguit als seus peus i vessà abundoses llàgrimes. Poc després s'adonà que al costat del seu cap estava escrit a la sorra un darrer encàrrec: «Zòsimas, soterra lo cors mort d'aquesta fembra, Maria Egipcíaque». Un lleó, inesperadament aparegut, l'ajudà amb les seves urpes a complir la feixuga tasca que la fallida li havia imposat. Tot seguit, el monjo regressà al monestir «e recomptà del començament fins a la fi tot ço que havia vist e oït; e tots los frares se'n meravellaren».

Valentí Fàbrega Escatllar

El pensament de Maragall, més enllà de vaques cegues i ginestes oloroses

Al n. 417-418 d'«El Pregó», Anna Punsoda publica un extracte comentat de la recensió que Ramon Pla i Arxé va dedicar al meu llibre *No et facis posar cendra. Pensament i religió en Joan Maragall* (Fragmenta, 2010) a les pàgines de «Serra d'Or» (n. 618, juny 2011), extracte precedit d'una nota de Josep M. Totosaus en què opina que l'amistat entre Maragall i Torras i Bages desmenteix algunes de les meves afirmacions. Vaig publicar una rèplica als plantejaments de Pla i Arxé a «Sobre el “cristianisme inequívoc” de Joan Maragall» («Serra d'Or», n. 621, setembre 2011). Tant l'article de Pla i Arxé com la meva rèplica es poden consultar al meu bloc maragallià <lectordemaragall.blogspot.com>.

Sobre la presumpta amistat entre Torras i Bages i Maragall, potser valdria la pena dedicar-hi un article monogràfic. En qualsevol cas, no sóc el primer a dir que aquesta «amistat» —si és que es pot parlar així d'una relació personal que era, malgrat tot, força ocasional i distant— no tradueix cap sintonia d'idees: Josep Benet i Eduard Valentí Fiol ja ho van subratllar fa molts anys, i posteriorment ho han remarcat Joan Lluís Marfany, Lluís Quintana i molts altres investigadors. El consens entre estudiosos tan diferents em sembla força significatiu.

Les polèmiques intel·lectuals sempre tenen el seu interès, però això no vol dir que siguin necessàriament clarificadores. I temo que, en aquest cas, la polèmica sigui poc clarificadora. En el meu llibre insisteixo reiteradament (cf. p. 23-24 i 205-206) en el fet que no es pot explicar el pensament religiós de Maragall en relació polèmica amb l'ortodòxia vigent perquè Maragall no era ni un teòleg

ni un eclesiàstic, i per tant la tensió amb el dogma és relativament secundària en el seu horitzó intel·lectual. En canvi, tal com recull Punsoda, Pla i Arxé m'atribueix davant de Maragall la mateixa actitud de l'ortodòxia: l'examen de si Maragall se'n desvia o no. Òbviament, em sento com si Pla i Arxé llegís un llibre que jo no he escrit. Amb això, podríem entrar en l'inacabable debat sobre «he dit» - «has entès» - «has malentès», i probablement no acabaríem mai. El lector interessat pot llegir el meu llibre i fer-se un criteri propi sobre si sóc jo qui s'expressa malament o si és Pla qui no m'entén correctament.

El que em sembla —en canvi— autènticament rellevant, i això és el que pot quedar sepultat per polèmiques al voltant de detalls secundaris, és el pensament que emergeix de l'obra de l'escriptor. Maragall és molt més que l'autor d'uns versos bonics sobre vaques cegues i ginestes oloroses. Gabriel Ferrater, que no es cansava de blasmar els aspectes formals de l'obra poètica de Maragall, reconeixia tanmateix que era «el poeta més interessant de contingut de la literatura catalana moderna». És a dir: en l'obra de Maragall hi ha «contingut», no solament bons o mals versos. I «contingut» vol dir idees, vol dir pensament, vol dir discurs. Maragall no és tan sols algú que parla com un poeta: és també algú que parla perquè té coses a dir.

Si avui podem llegir amb admiració l'article maragallià «La iglésia cremada», si avui un article com aquest ens sedueix i ens interpel·la, no és simplement perquè l'article estigui ben escrit: és perquè el que el text vehicula és un pensament consistent. Imagino que per això «El Pregó» el va reproduir en un quadern d'estiu l'any 2009.

Podem discutir llargament si Maragall és un «cristià

Àustria: una Església que bull

El 19 de juny passat, festa de la Santíssima Trinitat, els 300 rectors i escaig que s'agrupen en l'anomenada «Pfarrer Initiative» (que podríem traduir Rectors amb iniciativa), un moviment nascut el 2006 i que demana reformes i canvis en l'Església, va llançar una anomenada «Crida a la desobediència», que s'obre així: «El refús de Roma a una reforma de l'Església, esperada des de fa molt de temps, i la inactivitat dels nostres bisbes, no solament ens permeten, sinó que ens obliguen a seguir la nostra consciència i actuar de forma independent». El document continua amb l'enumeració sòbria de set punts, «signes» que es proposen dur a la pràctica: «1. Resarem en totes les misses una oració per la reforma de l'Església (...). 2. En principi no refusarem l'Eucaristia als fidels de bona voluntat (divorciats tornats a casar, membres d'altres esglésies cristianes) (...). 3. En la mesura possible els diumenges i dies de festa evitarem de celebrar més d'una missa o encarregar-la a capellans de pas o no residents (...). 5. Refusarem la prohibició de predicar quan es tracti de laics competents i qualificats i de professors de religió (...). 6. Ens comprometem a fer que cada parròquia tingui el seu propi cap responsable, home o dona, solter o casat, a temps complet o parcial (...). 7. Aprofitarem totes

les oportunitats per a manifestar-nos públicament a favor de l'ordenació de dones i de persones casades (...). Ens sentim solidaris amb els companys que, per haver-se casat, ja no poden exercir les seves funcions (...).

Aquest estiu, aquesta crida ha estat el centre d'atenció dels catòlics d'Àustria i ha provocat la reacció de la jerarquia. Però també preses de posició per part de catòlics significats. A continuació recollim, amb petits retocs redaccionals, la informació que Ludovica Eugenio signava a la revista italiana «Adista» (n. 65, 17.9.2011, ps. 11-12). —J.T.

Enfront de la crida a la desobediència, una crida a la unitat

Una «crida a la unitat»: tal ha estat la resposta de l'arquebisbe de Viena i president de la conferència episcopal austríaca, el cardenal Christoph Schönborn, a la «crida a la desobediència» —que ha estat a Àustria el tema candent de l'estiu—, llançada el 19 del juny passat pels 330 capellans de la Pfarrer-Initiative que ja fa anys que demanen al Vaticà reformes en la teologia i en la disciplina de l'Església:

Ve de p. 2 →

inequívoc» (com sosté Pla i Arxé) o un «cristià del matís» (com sostinc jo). Però mentre fem això, ens oblidarem de destacar el més important: que Maragall és un místic, un místic laic, autor d'uns textos meravellosos —«La paz de los campos», «Sensaciones de otoño» i «La ráfaga»—, en què, sense cap referència religiosa explícita, formalitza en termes literaris unes experiències de comunió amb el tot i de fusió dels temps; uns textos que haurien de figurar en totes les antologies de la mística europea. Mentre ens barallem sobre el millor adjectiu per qualificar el cristianisme maragallian, ens perdem la troballa que representen articles maragallians com «La Virgen de Agosto», en què l'autor, en uns temps poc propicis al diàleg interreligiós, fa una defensa de totes les fes mentre estiguin animades per una guspira d'autenticitat vital. Mentre intercanviem opinions sobre la relació de Maragall amb els eclesiàstics del seu temps, ens estem oblidant de textos maragallians com la summa final de 1911 —«Los vivos y los muertos», «Carta a una señora» i «La panacea»—, que haurien de ser lectura obligatòria als seminaris per tal com representen una superació de les dualitats que deformen i falsegen el missatge essencial de l'Evangelí.

¿Per què no posem l'accent en aquests aspectes? ¿Per què ens fixem més en la *pars destruens* que en la *pars construens*? ¿Per què no discutim a fons sobre aquesta

poderosa imatge maragalliana dels «instants d'eternitat», una eternitat viscuda no pas com una promesa per a «després» del temps, sinó com una experiència «en» el temps? Aquí hi ha el nucli del pensament de Maragall, aquí hi ha el que perdura, el que justifica que, cent anys més tard, la seva obra pugui ser encara llegida amb profit. El meu llibre parla d'això: del Maragall místic, del Maragall religiós i interreligiós, del Maragall genial, del Maragall amorós, del Maragall vital que ens convida a superar l'escissió entre el temps i l'eternitat, del Maragall que ens crida a una actitud desvetllada i desvetlladora, del Maragall que ens condueix a una superació constant. El meu llibre parla d'un Maragall que polemítza amb els animals del Zarathustra de Nietzsche: mentre aquests reivindiquen un etern retorn del mateix, Maragall defensa un etern retorn d'allò que es va purificant i ascendint: cada nova volta que dóna la nostra vida ens ha de permetre ascendir, situar-nos «més amunt», en un perpetu «excelsior espiritual», en una constant «espiritualització de la matèria» —una «espiritualització» que Gabriel Maragall posava en relació amb el pensament de Teilhard de Chardin. Essencialment, el llibre *No et facis posar cendra* vol parlar d'això. Només d'això. La resta —per dir-ho amb Pere Quart— és literatura.

Ignasi Moreta